

DEN NORSKE KIRKE

Hisøy menighetsråd

Adresse menighetskontor:
Kirkeveien 172, 4817 His
Tlf. 3701 3347 Fax: 370 13349

dok 255

E-post	
Saksnr. 200606109	
Dato 17.10.06	
Kode Ki-SDI	Belt

Arendal, 14.10.2006

Kultur og kirkedepartementet
Postboks 8030 dep
30 OSLO

Staten og Den norske kirke – Besvaring av spørsmål til høringsinstansene

Hisøy menighetsråd har i møtet 28.09.06 sak 76/06 drøftet NOU 2006:2 – Den norske kirke og staten og besvart spørsmålene til høringsinstansene.

Deres svar og begrunnelse ligger vedlagt.

Vennlig hilsen
for Hisøy menighetsråd

Oslaug Holtane Bergland
Oslaug Holtane Bergland
menighetssekretær

Den norske kirke og Hisøy menighet – plass for alle hele livet

Hisøy menighetsråd takker for muligheten til å avgi høringsvar knyttet til utredningen *Den norske kirke og staten* (NOU 2006:2)

Menighetsrådet vil innledningsvis framheve de premissene det bygger sitt høringsvar på. Deretter følger skjema for høringsvar med avkryssninger. Det vil ikke bli argumentert for de enkelte avkryssningene i svarskjemaet. Vårt utgangspunkt er det som er overskriften på vårt høringsvar og som i noen år har vært menighetsrådets visjon: Hisøy menighet – plass for alle hele livet. En framtidig kirkeordning må sikre at denne visjonen kan virkeliggjøres i enda sterkere grad enn i dag

PREMISSER

1. Den norske kirkes historie er folkets historie

Menighetsrådet understreker de sterke historiske bånd mellom stat og kirke. Disse har siden reformasjonen på 1500-tallet hatt form av en statskirkeordning. Ordningen har i de siste 150 år vært i omforming. Det tette forholdet mellom kirke og stat har vært problematisert, men staten, kommunene og kirken har ønsket å videreføre et nært og godt forhold mellom kirke og folk. Vi peker på at kirken har ivaretatt kulturbærende og verdibyggende funksjoner i samfunnet og stått i et nært forhold til folk og kongemakt/statsmakt, også i tiden før den ble en statskirke. Det er menighetsrådets ønske at både relasjonen til folket og Den norske kirkes betydning i samfunnslivet skal ivaretas og utvikles også i vårt århundre.

2. Den norske kirke er og skal være et trossamfunn

Kirken forstår seg som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Den er og må fortsatt være et trossamfunn forankret i et eget valgt trosgrunnlag og et særegent fellesskap bygd på dåpen og troen. Det helt sentrale for kirken er oppdraget; å få formidlet budskapet om den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus.

Som Jesu Kristi kirke lever og fornyes den av Guds ord og de hellige sakramenter (nådens midler). Den norske kirke som folkekirke er mangfoldig med hensyn til tradisjoner, kultur og teologi. Men i

dette mangfoldet finnes en felles tro som bekjenner den treenige Gud og en nødvendig tjeneste med å forkynne evangeliet og forvalte sakramentene for at mennesker skal komme til denne tro.

3. Den norske kirke og den lokale menighet

Den lokale virksomheten er livsnerven i kirken. Den norske kirke er et lokalt et fellesskap av dem som er døpt og som sokner til en menighet, som oftest med et felles kirkebygg. Kirkene er viktige symboler i lokalsamfunnet som flere enn folkekirkens medlemmer føler nær tilknytning til. Kirken skal ha nærhet til sine medlemmer og være åpen for lokale variasjoner. Hisøy sokn er en grunnenhet i Den norske kirke og soknet må, uansett kirkeordning, alltid være grunnenheten i en evangelisk-luthersk kirke. En slik kirkeforståelse sikrer kirkelig nærvær og kirkebygg i alle lokalsamfunn i landet. Soknet må styrkes i en framtidig kirkeordning.

4. En landsdekkende kirke

Hisøy menighetsråd er derfor opptatt av at Den norske kirke fortsatt må være en landsdekkende kirke hvor det skal være lik tilgang til forkynnelsen av evangeliet ved gudstjenester og kirkelige handlinger som dåp, nattverd, vigsel og gravferd, og til

grunnleggende trosopplæring. Den norske kirke skal også være tilstede der våre befolkningsgrupper ferdes i utlandet. Kirkens medlemmer skal kjenne seg igjen og føle seg hjemme også når de kommer til en kirke de vanligvis ikke går i.

5. Den norske kirke som renningen i lokalsamfunnets vev

Den enkelte menighet fremstår som en viktig del av det som binder lokalsamfunnet sammen hos oss. Kirkens språk og tradisjoner må også i framtida samle, stabilisere og fornye lokalsamfunnet. Også en ev ny kirkeordning må sikre at kristen tro og livstolkning kan prege dagligliv og høytid, og at menigheten har ressurser til å videreutvikle de tradisjoner den står for i lokalsamfunnet. Menighetsrådet vil spesielt understreke dette dynamiske perspektivet på hva er kirke er og skal være. Menigheten skal oppleves både som en høytidskirke og en hverdagskirke, en kirke hvor det er plass for alle hele livet. Ikke minst gjelder dette barn og unge, jf Stortingets og Den norske kirkes satsing på dåps- og trosopplæring.

6. Tros- og livssynsfriheten må sikres og utbygges

Hisøy menighet deler utredningens forståelse av tros- og livssynsfriheten og hvordan den ivaretas i vårt samfunn i dag, og ser at det kan reises spørsmål om tros- og livssynsfriheten er godt nok ivaretatt så lenge dagens statskirkeordning står ved lag. Særlig problematisk i denne henseende er statsrådenes bekjennelsesplikt (grl § 12). Det vises her til Den norske kirkes utredning i 2002 *Samme kirke – ny ordning?* Det er vanskelig for menighetsrådet å vurdere om utviklingen i forståelsen av tros- og livssynsfriheten internasjonalt vil gjøre det mer problematisk med en statskirkeordning enn i dag.

Tros- og livssynsfriheten må sikres som individuell og kollektiv rettighet. Det viktigste grepet for å sikre en fortsatt tros- og livssynsfrihet, ikke minst i lokalsamfunnene, er at staten gir tros- og livssynssamfunnene rammebetingelser som setter dem i stand til å utøve sin virksomhet i samsvar med sin egenart. De må gis like vilkår (prinsippet om ikke – diskriminering). Det er viktig for menighetsrådet å understreke at tros- og livssynsfrihet også må bety at man kan skifte tro eller livssyn uten å bli forfulgt.

7. En aktivt støttende tros- og livssynspolitik

Menighetsrådet mener at det også i framtida skal være tett kontakt mellom det offentlige (både kommune og stat) og menigheter og trossamfunn. Statens aktivt støttende tros- og livssynspolitik må videreføres og utvikles. Ikke minst styrker en slik politikk betydningen av fellesskap, solidaritet og omsorg i ei tid hvor individualismen står sterkt. Slike fellesskap med et bredt spekter av engasjement og deltakelse, representerer verdifulle bærebjelker i samfunnet. Det er derfor naturlig at offentlige myndigheter, spesielt staten med en aktivt støttende tros- og livssynspolitik, tar ansvar for finansiering av tros- og livssynssamfunns virksomhet.

8. Demokratiet i Den norske kirke

Menighetsrådet deler utvalgets forståelse av at det kirkelige demokrati begrunnes ut fra prinsippet om det allmenne prestedømmet. Dette likestiller alle kirkens medlemmer dvs alle dømte.

Menighetsrådet opplever at valgordningen på soknenivå allerede i dag er grunnleggende demokratisk. Døpen er eneste kriterium for medlemskap. Det er allmenn stemmerett og valgbarhet for alle dømte kirkemedlemmer over en viss alder (18 år, forsøk med stemmerettsalder fra 15 år). Enhver gruppe på 10 stemmeberettigede eller flere har rett til å fremme alternative valglister. En videreutvikling av demokratiet på dette nivået må sikte mot bedre nominasjonsprosesser. Vi ønsker også at det kan finnes fram til ordninger for selve valget som øker valgdeltakelsen betydelig.

Det er vanskelig å vurdere spørsmålet om en valgordning med direkte valg eller representativitet så lenge en ikke vet hvilke organer kirken i framtida vil ha på mellomnivået. For menighetsrådet er det om å gjøre at soknet blir representert i alle organer helt til topps. Bare slik kan kirken i praksis ivareta at lokalmenigheten er kirkens grunnenhet. For å sikre større bredde i kirkelige standpunkter og nødvendig kompetanse ut over det teologiske og kirkepolitiske, kan slike valgordninger suppleres med direktevalg.

9. Kirkebygg

Hisøy menighetsråd er overrasket over at spørsmålet om eierskap til vårt kirkebygg tas opp. Så langt vi kjenner til, finnes det ikke andre tradisjoner knyttet til eierskap enn at kirkene er soknets eiendom. Samtidig innser menighetsrådet at noen kirker i framtida av flere årsaker ikke vil fungere som soknekirker, men likevel være viktige kulturminner. Det bør derfor komme en politisk avgjørelse nå både på hvem som skal eie og ha det økonomiske ansvaret for disse.

10. Finansieringsordning

I dag hindrer den meget beskjedne bemanningen Hisøy menighet i å nå så langt som den ønsker ut fra oppdraget, sin visjon og de tjenester den bør tilby sine medlemmer. En framtidig finansieringsordning for kirken må først og fremst sikre et tilstrekkelig og forutsigbart ressursgrunnlag. Dette var også en entydig tilbakemelding fra høringsinstansene etter Kirke – statutredningen (Bakkevig) i 2002.

Dagens todelte finansieringsordning, hvor staten har ansvaret for utgifter til prestedtjenesten og til regionale og sentrale kirkelige organer, mens kommunene har ansvar for kirkebygg, personell og virksomheten lokalt, har den fordel at det er nærhet mellom de som bruker og de som ivaretar kirkebygg. Kommunen hos oss har gitt kirkens medlemmer rimelig gode livsvilkår mht ytre rammer.

Stat – kirkeutvalgets flertall går inn for en ordning der det statlige tilskuddet dekker lønninger og tilknyttede personal/driftskostnader, mens kommunene dekker bygging, forvaltning, vedlikehold og drift av kirkebygg. Hvis ikke en slik ordning medfører en betydelig økning av den statlige støtte til stillinger i kirken lokalt, tror menighetsrådet at dagens ordning er den beste.

Utvalget foreslår at de offentlige bevilgninger kombineres med et medlemsbidrag som skal dekke menighetens øvrige virksomhet. Menighetsrådet er usikker på om dette er en god måte å finansiere en del av det lokale arbeidet på.

11. Kirkegårdene

Hisøy menighetsråd ser ingen grunn til å endre dagens ordning med at kirkelige organer har ansvaret for gravferdsordningen/kirkegårdsdriften. Ut fra argumentet om troen og livssynets betydning for mennesker, er det både klokt og praktisk at en virksomhet med en livssynsmessige forpliktelse, ivaretar dette. Men menighetsrådet understreker at uansett hvem som har ansvaret, må både holdninger og ytre forhold være av en slik art at det er en reell ikke-diskriminering mht tro og livssyn, ev fravær av slikt, knyttet til gravferd.

Hovedstandpunkt: En lovforankret folkekirke og verdiparagraf i Grunnloven

Menighetsrådet tror at en fortsatt aktivt støttende tros – og livssynspolitik bør få et konkret uttrykk som både tar hensyn til at det i lang tid vil være en tydelig majoritetskirke i landet, og som synliggjør alle tros- og livssynssamfunns innflytelse i folkefelleskapet og samfunnslivet. Utvalgsflertallets modell med en lovforankret folkekirke hvor Stortingets rammelov er meget begrenset, og hvor Grunnloven samtidig

får en ny paragraf som tydeliggjør betydningen av felles verdier i samfunnet, kan ivareta de anførte hensynene.

Hisøy 13.10.2006

Anne Bakke

Anne Bakke, leder
Hisøy menighetsråd

Staten og Den norske kirke – Spørsmål til høringsinstansene

Navn på høringsinstans: Hisøy menighetsråd, Arendal prosti, Agder bispedømme

Type høringsinstans

- Kommune
- Menighetsråd/kirkelig fellesråd/bispedømmeråd
- Prost/biskop
- Tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke
- Frivillig organisasjon innenfor Den norske kirke
- Annen offentlig instans
- Annen privat instans

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

Svar:

1. Det skal tas tilbørlig hensyn til både den historiske og kulturelle arv, men også til utviklingen av denne.
2. I tråd med både den historiske arv og utvikling skal det offentlige ha en fortsatt og forbedret aktiv og støttende funksjon i forhold til tro og livssyn og de virksomheter tro – og livssyn er organisert gjennom,
3. Tros- og livssynsfriheten skal ivaretas både som prinsipp og i praksis, dvs som ikke-diskriminering. Men i lys av pkt 1 og 2 står dette ikke i motsetning til at en majoritetskirke som Den norske kirke får en spesiell lovmessig binding til staten.
4. Samlet sett vil punktene 1-3 begrunne at ett trossamfunn, i denne sammenheng Den norske kirke, kan ivareta et offentlig ansvar som gravferdsforvaltningen/kirkegårdsdriften.

2. Den norske kirke som statskirke:

- Bør fortsette
- Bør avvikles
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

Med fortsatt statskirke menes at en lov for Den norske kirke skal grunnlovsforankres.

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

- Grunnloven
- Egen kirkelov vedtatt av Stortinget
- Lov om trossamfunn
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

- Gjennom medlemsavgift
- Medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige
- Støtte fra det offentlige og med noe medlemsavgift
- Offentlig finansiering uten medlemsavgift

Vet ikke / ønsker ikke å svare

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

- Valgordningene bør være som i dag
x Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttede organer
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelle andre ordninger:

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

(Her kan du/dere sette kryss på ett eller flere alternativer)

- Ingen tillegg
 De politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på; så som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene
x Det kristne og humanistiske verdigrunnlaget
 Det humanistiske verdigrunnlaget
 At Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelt annet:

Menighetsrådets stemmegivning:

Ingen tillegg: 1 stemme

De politiske prinsipper: 2 stemmer

Det kristne og humanistiske: 7 stemmer

En evangelisk-luthersk kirke: 5 stemmer

I rådet var det et mindretall som mente det er meget problematisk å grunnlovsfeste et kristent og humanistisk verdigrunnlag som statens verdigrunnlag i dagens pluralistiske samfunn

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

- x Den lokale kirke (menighetsråd eller kirkelig fellelråd) 3 stemmer
x Kommunen 3 stemmer
 Vet ikke / ønsker ikke å svare 2 stemmer

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
x Den lokale kirke bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret
 Kommunen bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

Hispø 13.10.06
Anne Bahke, leder
Hispø Menighetsråd